

Цікаві факти з біографії українського прозаїка Марка Черемшини

До 150-річчя від дня народження Марка
Черемшини (Івана Юрійовича Семанюка)

Підготувала Наталія Михайлова, провідний бібліотекар

м. Умань, 2024

- Марко Черемшина – видатний український письменник і громадський діяч, адвокат, доктор права (до кінця життя захищав селян від свавілля влади).

Гуцули (1902), малюнок
Северина Обста

- Марко Черемшина народився, 13 червня 1874 у селі Кобаки – тепер Косівський район Івано-Франківської області, котра на той час була частиною Австро-Угорської імперії, в селянській родині Івана Юрійовича та Ганни Дмитрівни Семанюків.
- Батько був освічений, мав бібліотеку, товаришував із письменником Юрієм Федьковичем.

їх доньку Анну.

З деді Юрія і нені Анни прийшов я на світ 13. липня 1874 і після року колиски взяли мене на виховання до себе на Заліску гору дід і баба: Дмитро і Настя Олексюки, які піклувались мною через шість літ. Дід Дмитро Олексюк, в селі званий Микетюком, був то правовірний гуцул, дуже доброго серця господар ще з первісною простотою, бо не вмів читати і писати, у війську не служив, орав ще деревляним плугом, їздив тільки волами, святкував усі хотьби і найменші свята, вірив у відьми та лісовиків, добре

- Але сам письменник у автобіографії згодом напише, що він народився 13 липня 1874 року.

Автор картини Франц Кнапп (1803-1883)

Хата-музей М. Черемшини

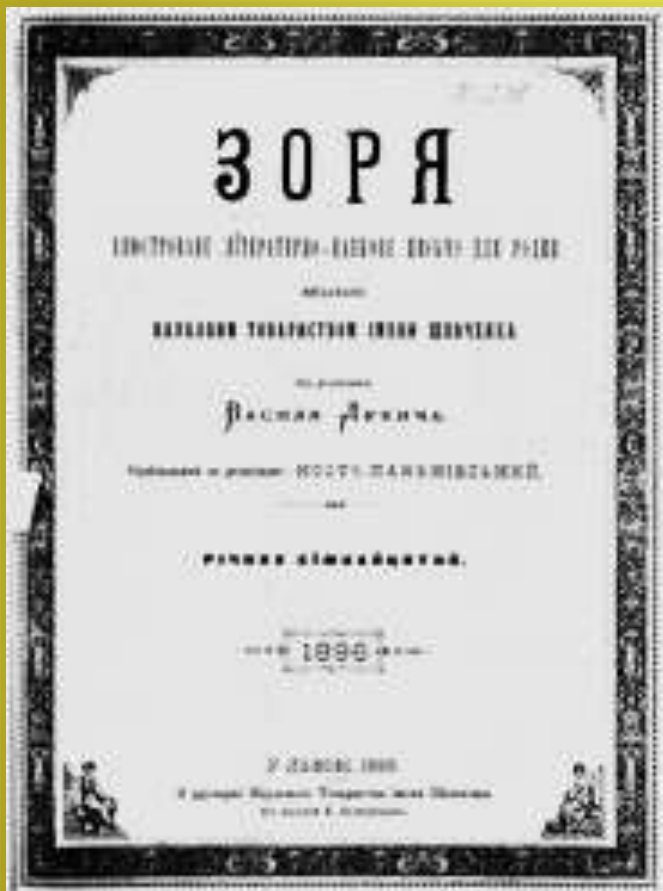
Гуцульський п'єц

- Сім'я була бідною. Єдиною окрасою селянської хатини була піч, обкладена кахлями. На тій кераміці зображені козаки, які під час дідових казок оживали в уяві малого хлопчини. А бабуся оточила любов'ю і турботою свого маленького онучка. Роки перебування біля них будуть одними із найщасливіших у житті письменника.

- 1889 Марко закінчує школу. Батько відвозить його до Коломийської гімназії. Там навчання ведуть польською мовою. Її хлопець не знає, але швидко опановує. Стає одним із найкращих учнів.

- Перші літературні спроби датовані 1895 роком. Журнал «Зоря» оголосив конкурс на найкращу драматичну роботу. Семанюк надіслав до редакції драму «Несамовиті», і хоча твір отримав схвальні відгуки від журі, його не опублікували.

ГОДИМЦІЪ:

Отъ запровадження въ австрійській державі теперішньої форми правління, такъ званої конституції, почали спорю поодиної народности тѣх державъ поновити велике значення сего права и старати ся въ хѣру своєї діяльности конституційно тѣмъ велико добро създати для себе, зрозумѣли бо они, що бѣгъ налестого събюванія даного сего права навести существованья народа яко такого и его становища, ще бѣгъ зачинає середъ нашихъ народѣвъ, т. е. его цѣла моральна парція.

И чимъ котрий народъ потребує більше висвирѣтати права конституцій для себе, тѣмъ вище стоить бѣгъ на надъ другій народъ, о тѣмъби лише народѣ спазати можна, що бѣгъ якѣ жьтємъ повинамъ, природнамъ, жьтємъ свободнымъ — бо въ его лѣтъ своєї правда, сила и воля.

Щобъ ту цѣль тѣмъ шкворне досягнути, поновлювали поодиної народности, наглядно ихъ зустрінувши у себе часовни або газети.

Газети отже служать намъ тѣмъ средствомъ, якимъ мы ту цѣль досягнути маємъ. Они повинні бути зерцаломъ нашого духового життя, обличчємъ нашихъ желаній и обличчємъ нашихъ думокъ (гадокъ). Ихъ нашихъ повинні ми вѣдати на всѣхъ нашихъ думовий болячи радѣ и оградѣ, нашихъ учителѣвъ, наслѣдниківъ, котрымъ голосъ научныхъ бы насъ жьтє повинамъ жьтємъ народнымъ, берещи и берещи нашу народну честь и набувати въ насъ самосвѣдомость народну. На ихъ то вѣдати и лавать повинні ми громадѣти ся

около народного правору, чтобы въ бѣтати господити цѣлаго народа въднести нашу крияду и домагаи ся емѣло справедливости запроученой нами правами.

Се есть задатокъ, яку мають сповинати въ жьтѣхъ публичномъ часовни.

Всѣхъ просвѣченій народи поновили и зрозумѣли давно вже велике значення часовни, поновили и ми Буковинскій Русскій велику вагу сего дѣла, но годѣ було за-дѣл рѣдкихъ невправнихъ обставинъ вѣдати си на се дѣло. Аль ось надѣвши та много осканда хвали, зѣвши ся громада нашихъ вѣрнихъ, наладчили горичю любовью до своего народа, патриотѣвъ, и поновили першій рѣдковани до того великого дѣла, засновуочи нашу газету „Буковина“.

„Буковина“ отже сповинати має для Буковинскихъ Русскѣвъ поновити задатокъ, а єдинымъ басисомъ есть си основателѣвъ и єдинымъ тадемъ, яки поновувала ихъ засновуочи „Буковину“: поставити Народъ Русскій Буковини на рѣвниій степенъ духового и морального развитоу ст. иншими народина австрійской монархїи.

„Буковина“ буде ври то на вершѣхъ жьтєди обговорувати справы, стоючи въ тѣснѣй связи съ отношенїями нашего народа и его рѣдного права, Буковини; но незалинять она такожъ бѣгъ часу до часу подавати вѣсти про духове жьтѣ галицкихъ, угорскихъ и на Украинѣхъ сѣвочныхъ братѣвъ нашихъ налесточихъ до єдиной и тожже самое великой рѣдкимъ — вѣрнихъ сыбѣвъ єдиной рѣдкимъ иншимъ навомъ Матери — Руси.

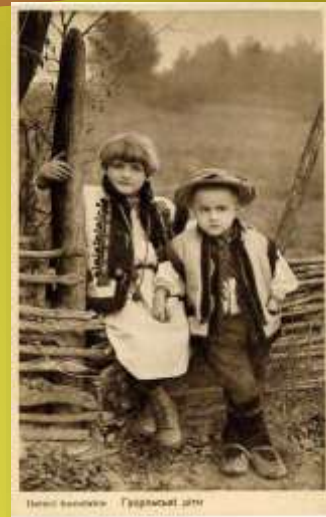
- На початку квітня 1896 року у чернівецькій українській газеті «Буковина» надруковано перше оповідання Івана Семанюка «Керманич» під літературним ім'ям «Марко Черемшина».
- «Поставив собі йти до цілі: образуватися, щоб своєму народові, коли не помочи, то бодай сорому не наробити», – пише Іван Семанюк редактору видання Осипу Маковею.

Гуцули. 20-30-і рр. ХХ ст.

- Глибокий і всесторонній знавець селянського життя і побуту Марко Черемшина показав у своїх творах колоритну панораму життя гуцульського села впродовж понад чверті століття.

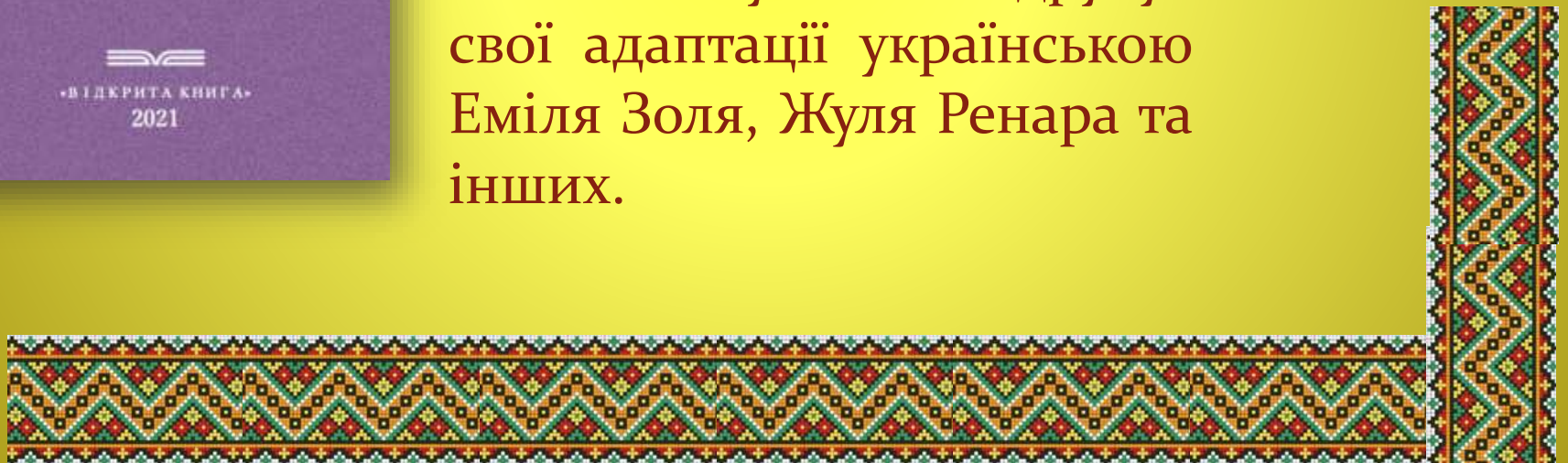

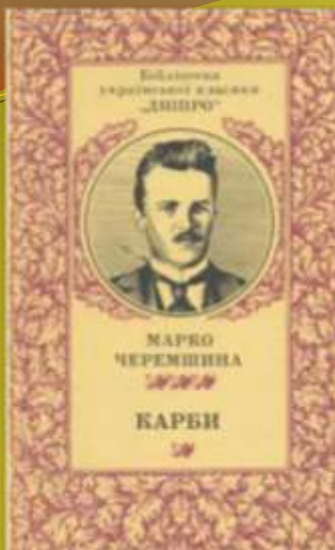
- У 1897 році у домі Черемшини збиралися найсвідоміші українці, щоб вести літературні диспути. Таке мистецько-літературне оточення надихало Марка на творчість.
- Про активну громадську роботу Черемшини свідчить організований за його участю антибаденівський мітинг у Відні (1897), спрямований проти свавілля польської шляхти в Галичині. На нього був запрошений Іван Франко, зустрічі з яким Черемшина чекав з нетерпінням.

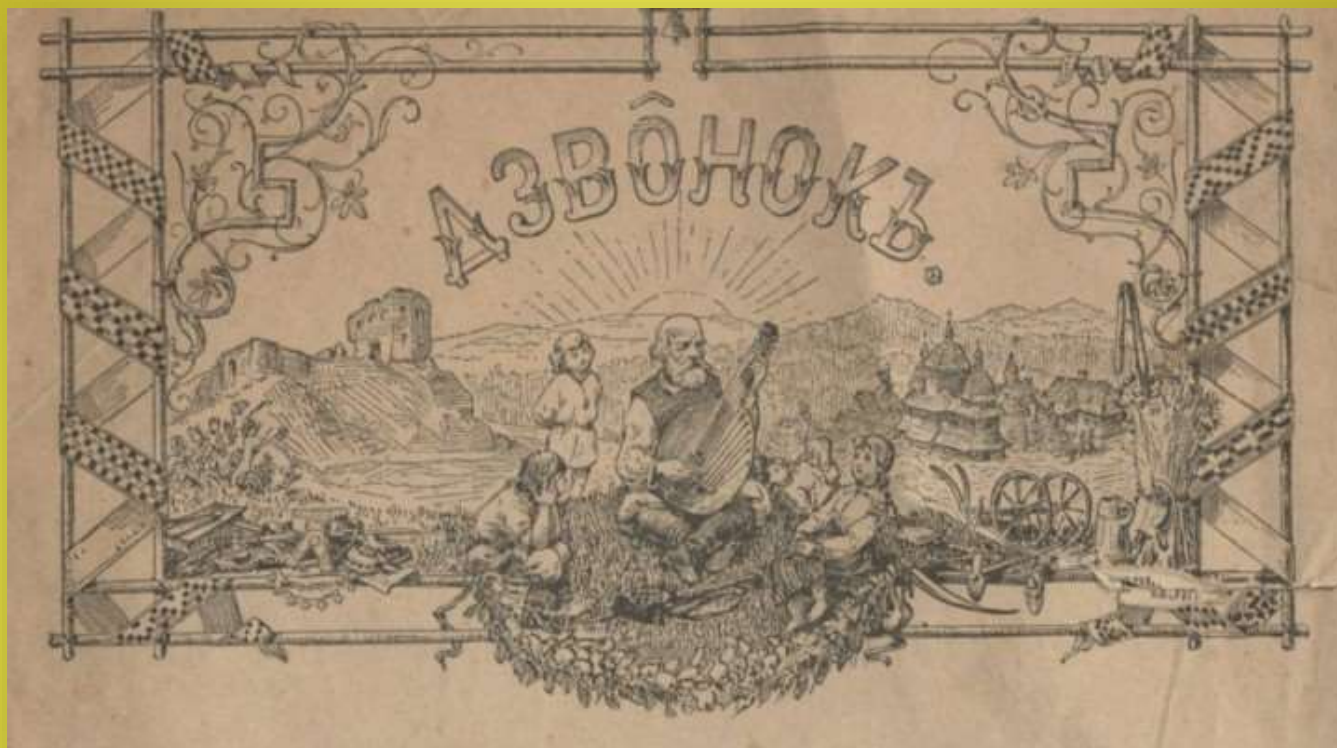
- 13 мов знав письменник Марко Черемшина. Збереглися його переклади з французької, німецької, польської, нідерландської, угорської, болгарської, чеської, словацької мов.
- У газеті «Буковина» друкує свої адаптації українською Еміля Золя, Жуля Ренара та інших.

- У 1896 році Марко Черемшина їде до Відня, щоб здобути фах лікаря. Однак вартість навчання зависока. Обирає дешевше – на правничому факультеті. Друкує переклади європейських письменників та свої оповідання в українських виданнях.
- 1901-го завершує навчання.
- У Чернівцях Черемшина видає збірку «Карби», яку відкриває автобіографічною новелою тієї ж назви.
- Іван Юрійович Семанюк береться за практику в судах Відня.

- У журналі «Дзвінок», який видавався у Львові, були опубліковані казки «Незабудька», «Рожі», «Муха», «Сльоза».
- У іншій періодиці друкуються психологічні новели, які увійшли до першої книги «Карби. Новели із гуцульського життя».

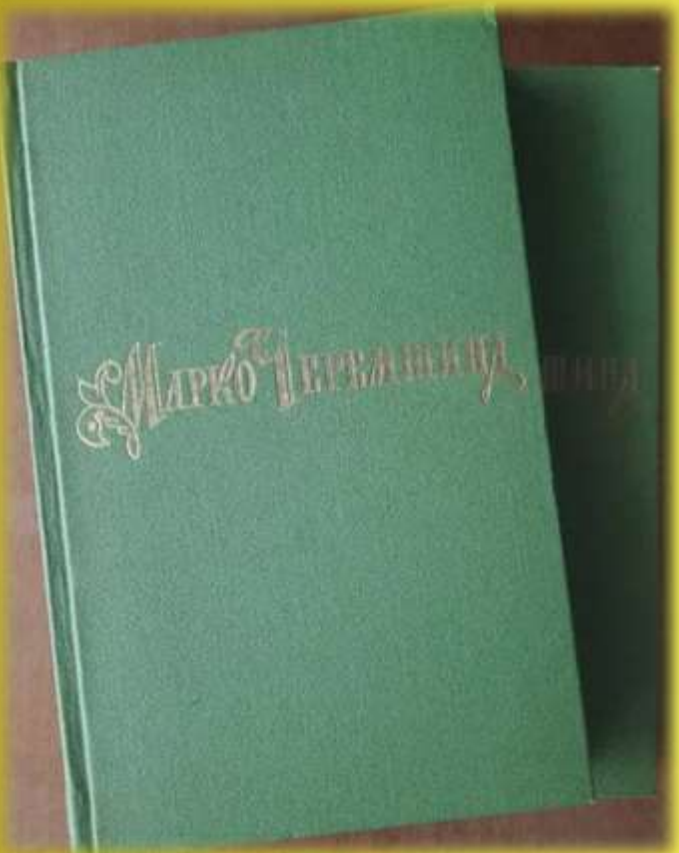

Портрет Марка Черемшина
художник Василь Касіян

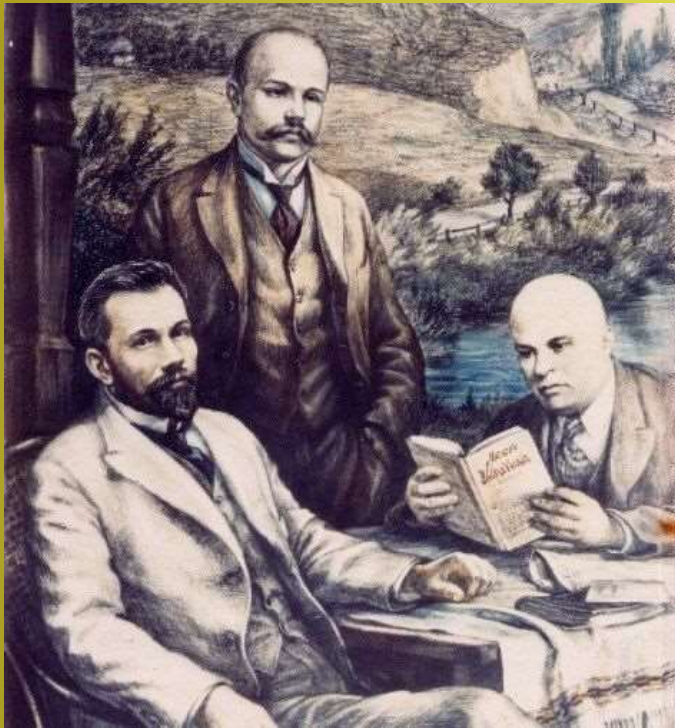

- Марко Черемшина з 1912 року і до кінця життя поселився у містечку Снятині на Івано-Франківщині. Там письменник працював адвокатом і чиновником у міській управі.

З видання «Марко Черемшина. Твори в двох томах. 1974 р.» дізнаємося про дружбу Марка Черемшини і Василя Стефаника. Другий том починається з «Посвят Василеві Стефанику» Вони датуються різними роками це: «Добрий вечір, пане-брате!.. (Етюд, відчитаний на літературному вечорі в честь товариша Василя Стефаника»;
Вірші : «Желання» і «Під осінь»;
Новели: «Його кров», «Стефанові мужики».

«Покутська трійця» – Василь Стефаник, Лесь Мартович, Марко Черемшина
Художник Василь Касіян

- 1912 року Марко Черемшина одержав дозвіл на відкриття власної адвокатської канцелярії в Снятині.
- У Снятині Черемшина разом із Стефаником розгорнув активну громадсько-освітню роботу.
- Навколо Марка Черемшина і Василя Стефаника згуртувалась передова частина селянства та інтелігенції. Саме тоді і сформувалася «Покутська трійця» — співдружне товариське об'єднання трьох літераторів: Василь Стефаник, Лесь Мартович та Марко Черемшина.

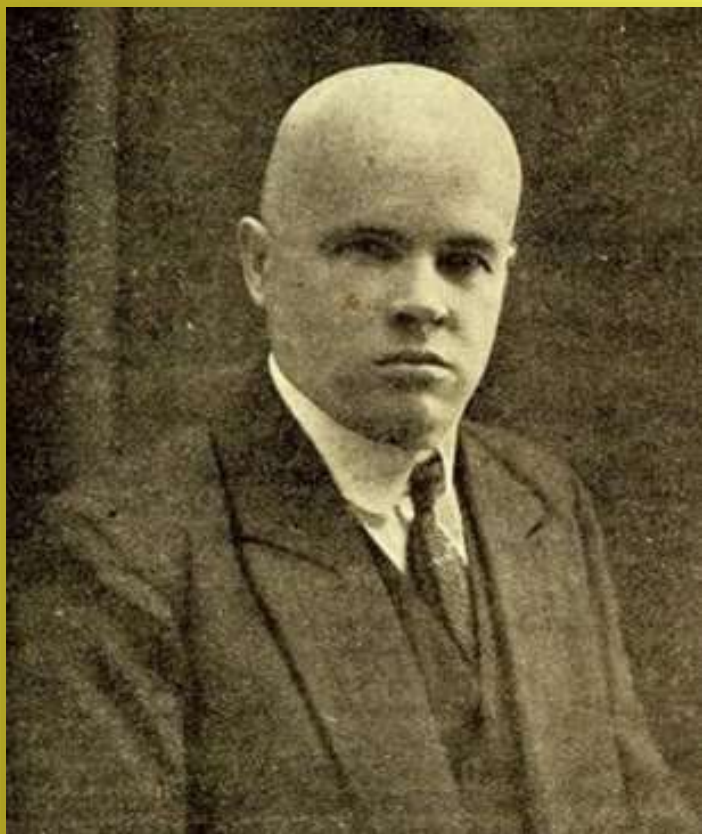
- Марко Черемшина із дружиною Наталією познайомилася під час репетиції вистави товариства «Боян» у Снятині.
- Коли вони одружилися 1914 року, йому виповнилося майже сорок, а їй — трохи більше двадцяти.
- Жінка мала турецьке коріння, спільне зі співачкою Соломією Крушельницькою.
- 1949-го Наталія Семанюк-Черемшина створила музей чоловіка в їхньому домі. Очолювала установу протягом 25 років, до смерті. Дітей у подружжя не було.

- Перша світова війна принесла багато лиха землякам Марка Черемшини. Не випадково збірку, куди увійшли антивоєнні твори, автор назвав «Село вигибає». До неї письменник включив новели «Село потерпає», «Перші стріли», «Зрадник», «Село вигибає».
- У цій війні в українців Гуцульщини не було «своїх»: австро-угорські війська відступали й кидали їх на поталу ворогу, росіяни, наступаючи, руйнували села дощенту. Війна вела під руку чуму: «Вже нема села, лиш цвинтар».

- У 1919 році Іван Семанюк (Марко Черемшина) був делегований від ЗУНР вести переговори з румунською стороною, яка навесні окупувала Покуття. Перемовин не вийшло – румуни відкрили вогонь, і Марко Черемшина, аби врятуватись від куль, застрибнув у рів з крижаною водою, і там мусів перечекати. Як наслідок – до кінця свого життя письменник мав проблеми з нирками.

- Марко Черемшина був одним із найбільших фольклористів української літератури.
- Сам письменник писав: «Етнографічних матеріалів я не збирав, бо сам був тим матеріалом, пересякнувши наскрізь народними піснями та казками із самого малку. Я виріс серед співанок, та казок, та сопілок, вдихав їх в себе і віддихав ними».

Теодор
Аксентович
«Коломийка»,
1895

- 27 квітня 1927 року – Марко Черемшина помер у селі Кобаки.
- Він приїхав туди після Великодня, щоб провідати поховання рідних. Біля могили батька стало зле.

Камінь на місці смерті Марка Черемшини

- Літературна спадщина Черемшини становить близько 60 творів, які назавжди залишились у скарбниці національної та світової літератури.
- Твори Марка Черемшини і сьогодні віддзеркалюють історичне минуле його рідного краю, мрії та сподівання його сучасників. Нові покоління цінителів творчості Івана Семанюка вважають його оригінальним майстром українського слова, який зміг передати красу Гуцульщини і її людей.

